

1-қисм

Майин эсаётган шамолда жийдалари чамандай гуллаган жийдазор майин чайқалади.

Мактуб ўқиётган Мадинанинг овози эшитилади:

— Ассалому алайкум Мурод ака. Исмингизни нега Мурод деб қўйишгани ҳақида ҳар замон-ҳар замонда бўлсаям ўйлайсизми? Мен эса исминни нега Мадина деб қўйишганини кўп ўйлайман. Дадаларимиз синфдош бўлганлари етмагандек, аяларимиз ҳам синфдош бўлган эканлар.

* * *

Мухторнинг уйи. Телевизорда кино кўрсатилаяпти: «Икки дил достони». Охирида қахрамонлар, яъни Мурод ва Мадиналар бир-бирларининг исмларини айтиб, ўлган сахна намойиш этилаяпти. Супада Бахтиёр, Ҳалима, Мухтор ва Холидалар йиғлаб, телевизор томоша қилиб ўтиришибди. Холида ҳам, Ҳалима ҳам ҳомиладор.

Бахтиёр: — Мухтор, менда битта зўр фикр туғилиб колди.

Мухтор: — Хўш, айта кол, қандай фикр экан, дўстим?

Бахтиёр: — Кимнинг уйида ўғил туғилса унга Мурод деб исм қўямиз, кимнинг уйида киз туғилса Мадина деб исм қўямиз. Катта бўлишганда куда бўламиз. Дўстлигимиз қудачиликка айланади.

Мухтор: — Мен розиман!

Иккалалари қўл ташлашади.

Ҳалима: — Ҳали туғилмаган болаларнинг тақдирларини ўзларингизча ҳал қилиб қўйдиларингиз-ку? Икковиям ўғил ёки икковиям киз бўлса-чи?

Мухтор: — Унда бизларни ота-онамиз дўстлаштириб қўйгандек, тўнчаларни кийдириб, киёматлик дўст қиламиз. Қизлар туғилса, ўзларингга ўхшаб дугона бўлишади.

Бахтиёр: — Аммо, юрагим сезаяпти, кўрасизлар, биттамызники ўғил, иккинчимизники қиз бўлади.

Холида: — Шошманглар, Мурод билан Мадина бир-бирига етишолмади-ку?

Бахтиёр: — Бизларнинг болаларимиз етишади. Ахир биз бормиз-ку?

Мухтор: — ҳа, бизлар уларнинг йўлидаги ҳар қандай тўсиқни яқсон қиламиз!

Бахтиёр: — Бизларнинг Мурод ва Мадинамиз албатта, бахтли бўлишади.

* * *

Сандиксозлик устахонаси. Оқ «Москвич» машинаси устахона биноси олдига келиб тўхтади. Ундан Бахтиёр тушиб, утахонага кириб кетади. Мухтор сандиқ ясаш билан овора. Бахтиёр кириб келади.

Бахтиёр: — Ҳорма, Мухтор!

Мухтор: — Бор бул, дўстим! Нима бўлди? Бўрими, тулкими?

Бахтиёр: — Ўғил, ошна!

Мухтор: — Йўғ-е, табриклайман, жўра! Ўғил муборак бўлсин!

Мухтор дўстини кучоклаб, кўтариб қўяди.

Мухтор: — Умри билан берган бўлсин!

Бахтиёр: — Раҳмат, жўра. (Кўзи ёшга тўлади)

Мухтор: — И-е, кўз ёшинг нимаси? Ўғил кўрган одам ҳам йиғлайдими?

Бахтиёр: — Ҳалима қийналиб, болани операция қилиб олишди-да.

Мухтор (жиддийлашиб): — Ҳалиманинг ўзи яхшими?

Бахтиёр: — Яхши.

Мухтор: — Бола-чи?

Бахтиёр: — У ҳам яхши. (Ўриндикка ўтиради)

Мухтор: — Унда кўз ёшинг нимаси?

Бахтиёр (хомуш бўлиб): — Духтур «Энди аёлингизни эҳтиёт қилинг, бошқа фарзанд кўролмайти», деди-да, Мухтор.

Мухтор: — Йўғ-е. (Секин дўстининг ёнига келиб, ўтиради.) Хафа бўлма, Жўра, Худойим ўғил берибди. Тирнокка ҳам зорлар канча? Худойим умри билан берган бўлсин, ҳали тўйлар қиламиз, уйинг невараларингга тўлиб кетади, сиқилма, дўстим! Бахтингга Ҳалимаям соғ бўлсин!

Бахтиёр: — Раҳмат, Мухтор, яхшиям сендек дўстим бор.

Мухтор: — Сен ҳам менинг суянган тоғимсан, Жўра!

Бахтиёр: — Ҳалиманинг операция бўлганини Холидага айтмай кўя қолайлик.

Мухтор: — Тўғри, унга ҳам сикилиш мумкин эмас. (Бироз ўйланиб туриб давом этади) Даданг эшитдимми?

Бахтиёр: — Йўк, дадам ўғил неварга кўрганини билади, холос.

Чойхона. Бахтиёрнинг дадаси Шокир ака ўғил неварга кўргани шарафига улфатларига зиёфат берапти. Темур бобонинг пиширган ошини мактаб-мактаб ошхўрлик қилишади.

* * *

Туғуруқхона. Ҳамма ичкаридан чикадиган хабарга интиқ, ҳамшира чиқиб келади.

Ҳамшира: — Ёқубова Холиданинг кими келган?

Мухтор: — Мен келганман, эриман.

Ҳамшира: — Суюнчи беринг, ота бўлдингиз. Худди Холидаҳоннинг ўзига ўхшаган чиройли қизчангиз бор энди.

Мухтор: — Раҳмат, опа, Холида яхшими?

Ҳамшира: — Ойдаи, ойдаи, хавотир олманг!
Мухтор хурсанд бўлиб, суюнчи улашади.

* * *

Мухторнинг уйи. Қўлида жийданинг уч-тўртта кийғос гуллаган шохчасини кўтариб олган Бахтиёр кириб келади. Унга ховлидаги атиргулларнинг тагини белкурак билан юмшатиб юрган Мухтор пешвоз чиқади.

Бахтиёр: — Қалайсиз, энди, куда? Менинг айтганим келдими? Қани бизнинг келин?

Мухтор: — Келинингиз ухляпти, куда, уйғотайми, кайнотасига чой-пой дамлаб берсинми?

Бахтиёр: — Асло! Бизнинг келинга озор етказилмасин! Манави шохчаларни бешигининг бошига кўйиб кўйинг, хушбўй хидлардан бахраманд бўлиб катта бўлсин! Ҳидини кара, димокни ёраман дейди.

Мухтор Бахтиёрнинг қўлидаги жийда шохчаларини олади.

Мухтор: — Қани, ичкарига кирамиз.

Бахтиёр: — Кейинги сафар кириб, келинимни кўриб чиқарман. Энам жуда иримчилигини биласан, «Ҳали чилласи чиқмасдан кўп кираверма», деб тайинлаганлар.

Ичкаридан Холида чикиб келиб, салом беради. Мухтор унга жийда шохчаларини беради.

Мухтор: — Келинига деб Бахтиёр олиб келибди.

Бахтиёр: — Бешигининг бошига кўйиб кўйинг, хозирдан энг яхши хидларни хидлаб ўссин, кудағай.

Холида: — Муроджон қалай, «дадда» деб колдими?

Бахтиёр: — Яхши, аммо ҳали дада дегани йўқ, менга қараб «ғиғғи» деяпти.

Мухтор: — Ёш болаям биледи ким «ғиғғи»лигини.

Бахтиёр: — Энди сиз «опош»-у, биз «ғиғғи» бўлдикми? Алам олиш бўлмаептими, ишқилиб?

Мухтор: — Биров сенга хафаман дедими? Бир гапни хадеб қайтараверма? Гапимиз гап. Ана, Мадинани хоҳласанг ҳозирдан олиб кетавер!

Бахтиёр: — Чучварани хом санабсиз, куда. Яхшилаб боқиб, катта қилиб, сепи, сандиғи билан берасиз. Киринг, кудағай, сизам бизнинг келиннинг ёнида бўлинг, яхшилаб овқатлантиринг.

Холида: — Келинингиз ёлғиз эмас, энам келганлар, мендан ҳам яхши қараб ўтирибдилар.

Бахтиёр: — Бўпти, мен кетдим, шаҳарга бориб келадиган ишим бор. Сизларга бирор нарса олиб келиш керак эмасми?

Мухтор: — Чақалоқларнинг овқатидан олиб кел, Келининг ўзингга ўхшаб ҳалитдан иштаҳали чиқиб қолди. Шошма, пул олиб чиқай.

Бахтиёр: — Қўявер, келин учун ўзим олиб келаман. Дафтарингга ёзиб қўяверасан.

Бахтиёр чиқиб кетади. Узоқлашаётган машинанинг овози эштиради.

* * *

Мухторнинг ҳовлиси.

Орадан икки-уч йил ўтган. Муродни етаклаб Бахтиёр ва Ҳалима кириб келишади.

Бахтиёр: — Ассалому алайкум, бормисизлар?

Мухтор: — И-е, кани, келинлар, қудалар. Марҳамат! Марҳамат!

Ҳаммалари ўтиришади.

Ичкаридан қўғирчокдай ясантирилган Мадинани кўтариб, Холида чиқиб келади.

Бахтиёр: — Ҳа, ана, келин ҳам ўзи Муроджонни кутиб, тайёрланиб ётган экан-да. Туф-туф-туф, кўз тегмасин!

Холида: — Келиндан хабар олгани келган куёв қуруқ келаверибди-да, келинга совға қани, Муроджон?

Мурод аяси унинг кўлига кистирган хўрозқандни Мадинага узатади.

Мадина хўрозқандни олмай туради.

Бахтиёр: — Хўрозқандни писанд қилмаяптилар, чоғи? Тилла сирға олиб келсин деяпти-ёв? Ноз қилмасинлар, келин, бориға шукур қилиб олаверсинлар, тилляям олиб келади ҳали Муроджонимиз.

Мадина Муроднинг кўлидан хўрозқандни олиб, оғзига солади.

Болалар бир-бири билан ўйнаб, нарироққа кетишади.

Мухтор: — Тез тил топишиб олишди.

Бахтиёр: — Дадасининг ўғли-да, жўра.

Ҳалима: — И-е, қаранг, дадаси, Муроджон сиздан ўтадиган чиқади-ёв, Мадинанинг кўлидан ушлаб олибди.

Мурод Мадинанинг кўлидан ушлаб, дарвозага қараб кетади.

* * *

Кўча. Болалар ўйнаб туришибди. Мадинага бир бола конфет узатаётганини кўриб, Мурод жаҳл билан бориб, боланинг кўлидаги конфетини уриб тушириб юборади. Болага жаҳл билан тикилиб қолади.

Яна хат кўрсатилиб, Мадинанинг овози эшитилади:

— Мурод ака, исмингизни нега Мурод деб қўйишгани ҳақида сиз ҳам ўйлайсизми...

2-қисм

Мадинанинг овози:

— Мурод ака, эслайсизми, мактабда ўқитувчиларимиз ҳам сиз кўринмасангиз, «Мадина, Мурод қани?» деб мендан сўрашарди. Мен кўринмасам, албатта, мени сиздан сўрашар экан.

Мақтаб. Сўнгги кўнғирок тантанаси бўлаяпти. Мурод битирувчиларга бағишланган «Сўнгги кўнғирок» шеърини ўқияпти.

Мурод: —

*Бир тўда қалдирғоч учади,
Ва улар фалакни кучади.
Юракка оғриқлар тушади,
Чалинганда сўнгги кўнғирок.
Хаёлда саёҳат қиламан,
Мен гуё ёшгина боламан.
Гоҳ ғамгин, гоҳо шод бўламан,
Чалинганда сўнгги кўнғирок.
Ўн йиллик кадрдон синфдош,
Турарсан маъюс хам эгиб бош.
Хўрсинма, хижронга бергил дош,
Чалинганда сўнгги кўнғирок.
Бу дунё аламли, ғаламис,
Наилож, нима хам қиламиз?
Хушлашиб, қўл силкиб қоламиз,
Чалинганда сўнгги кўнғирок.*

Кўча. Байрамдан сўнг Муродни «Шеърингни ёзиб олайлик», деб битирувчилар ушлаб қолишган. Мадина Муродни кутаяпти. Битта бола Мадинага етиб олиб, унга хат узатади.

Бола: — Мадина, жавобини кутаман!

Мурод шеър айта туриб, буни кўриб қолади. Ва шу ёққа отилади. Битирувчилар хай-хайлаб қолишади.

Мурод Мадина ўқимасданок ерга улоқтирган хатни олиб, ўқиб чиқади. Жахл билан ҳалиги болага ташланади. Иккаласи муштлашади. Битирувчилар югуриб келишиб, уларни ажратишади.

Мурод кўзи кўкариб, хўмрайиб йўлга тушади. Мадина индамай унга эргашади.

* * *

Бахтиёрнинг ҳовлиси. Мехмондорчилик бўлаяпти. Бахтиёрнинг акаси хотини билан келган. Дарвозадан Мурод кириб келади. Ўтирганларга салом бериб, уйга кириб кетмоқчи бўлади. Ҳалима унинг кўзи кўқарганлигини кўриб қолади.

Ҳалима: — Вой, Муроджон, ким билан муштлашдинг, болам?

Мурод: — Ҳеч ким билан муштлашганим йўқ, ая, хавотир олманг!

Бахтиёр: — Ўғлинг бекорга муштлашмайди. Мадинага биронтаси гапиргандир-да? (Ўғлига караб) Бор, кийимларингни алмаштир!

Мурод ичкарига кириб кетади. Ҳовлига Мухтор кириб келади.

Мухтор: — Бўлди, мехмонлар, хадеб Бахтиёрникида ўтираверасизларми? Бизнинг ҳам овқатимиз тайёр бўлиб колди. Қани, ёппасига бизникига ўтамиз!

Бахтиёр: — Хўп, хўп, дўғлама, жўра, борамиз. Қани, турдик бўлмаса. Ўтмасак дўстимдан балога қоламиз.

Барча ўрнидан кўзғалади.

* * *

Мадинанинг овози:

— Мурод ака, Сизни армияга чакириб қолишмаса, бирор нима демасдан яна канча вақт юрар эдингиз? Яхшиям армия бор экан.

* * *

Жийдазор. Мадина ва Мурод гаплашишяпти.

Мурод: — Мадина!

Мадина: — Ҳм-м.

Мурод: — Кутасан-а?

Мадина: — Кимни?

Мадина ўзини хайрон бўлгандек кўрсатади. Мурод бундан ажабланади.

Мурод: — Мени-да, жинни?

Мадина энди ўзини ҳеч нарсага тушунмагандек кўрсатиб, қўлларини икки ёнга ёзиб, елкаларини ҳам қисиб олади.

Мадина: — Нима учун сизни кутишим керак?

Бу гапдан энди Мурод довдираб қолади.

Мурод: — Ахир ҳамма кизлар йигитини икки йил кутади-ку?

Мадина: — Сиз менинг йигитимсиз?

Мадинанинг энди қувлик, шайтонлик қилаётгани, Муродни «эзаётгани»дан Мурод довдираб, бошини кашлаб, сўз тополмай қолади.

Мурод: — Ҳалиги, ... мен бўлсам ...

Мадина: — «Менинг йигитим Мурод ака», деб бирор кишига айтибманми ёки ўзингизга хат-пат ёзибманми, бир хилларга ўхшаб? Мени қўяйлик, ўзингиз бирор марта, бирор жойда бир оғиз «йигитингман», деганмисиз? Дабдурустдан келиб, «Мени кутгил ва мен қайтарман», дейсиз. «Ой бориб омон қайтинг», яхши йигит! Армияга кетсангиз менга нима?

Мадина аразлаб кетмоқчидай ҳаракат қилади. Мурод унинг қўлидан ушлаб, тўхтатиб қолади. Мадина аразлагандек секин Муроднинг қўлини олиб қўяди.

Мурод: — Ахир ҳамма билади-ку айтмасам ҳам? Айтишим шартми? Ёки ўзинг... билмай қолдингми, Мадина?

Мадина: — Нимани ҳамма билади? Нимани билмай қолибман? Нимани айтишингиз шарт эмас, Мурод ака?

Мурод: — Шуни-да.

Мадина: — Нимани ахир?

Мурод: — Шуни-да, Мадина, нима, ўзинг билмайсанми? Одамни кийнаб юбординг-ку?

Мадина: — Нимани ўзим билишим керак, Мурод ака? Сизни нима деб қийнадим?

Мурод: — Шу-у, э-э, биласан-ку, Мадин, мен унака сўзларни билмайман. Шунини энди ҳаммасини айтиб ўтиришим керакми? Ўзи шунака гапларни гапириб юрадиганларни ёмон кўрадим.

Мадина: — Мен тушунмаяпман, Мурод ака, менга бир нима демокчига ўхшайсиз-у, нималигини ўзингиз ҳам билмайсиз. Майли, яхши боринг, эсингизга тушса айтарсиз!

Мурод: — Бўпти, Мадин, ҳаммасини айтди, деб ҳисобла ва «Сизни кутаман», деб айт!

Мадина: — Ҳали ҳеч ким менга ҳеч нарсани айтгани йўқ.

Мадина энди ростдан аразлаган кишининг ҳолатига киради.

Мурод: — Бўпти, бўлмаса эшит! Мадина, мен сени...

Мадина кафти билан Муроднинг оғзини тўсиб гапиргани кўймайди.

Мадина: — Э,э, битта-яримта эшитса уят бўлади, Мурод ака.

Мурод: — Сенга нима бўлган? Айтмаганга кўймайсан, айтай десам оғзимни бекитасан?

Мадина: — Мурод ака, яхшиси, шеър ўкиб бера қолинг!

Мурод унга бироз термулиб қолгач, шеър ўқишни бошлайди.

Мурод:

*— Сени севгим сахарларда
саболардан сўроқларман,
Қаёнларда қолиб кетдинг,
қаро қошим, қаро қошим.
Сени олис сафарларда
сўроқларман йироқлардан,
Менинг чашмимни зор этдинг,
қаро қошим, қаро қошим.*

Бахтим сенинг бирла бекам,
гул унгай сен дея тоғда,
Яноғингдан уфк гулгун,
қаро қошим, қаро қошим.
Фақат эсла мени, эркам,
яна баҳор келган чоғда,
Қошингга чирмашар бир кун,
қаро қошим, қаро қошим.
Шу қошлар деб охир бир кун
шаҳид бўлсам ажаб эрмас,
Замин титрар алам чексам,
қаро қошим, қаро қошим.
Нигоҳинг деб чекарман ун,
шу қошларга етолсам бас,
Магар олам кўзимдек нам,
қаро қошим, қаро қошим.
Қошингга чирмашар қай кун,
қаро қошим, қаро қошим?

Улар шу шеър айтилгунча жийдазорда сайр қилишади.

Мадина: — Сиз туппа-тузук шоир экансиз-ку, Мурод ака?

Мурод: — Мени сен шоир қилдинг, Мадина.

Мадина: — Қачон? Менга тухмат қилманг, Мурод ака!

Мурод: — Кўп бўлган, Мадина, жудаям кўп бўлган.

Мадина: — Нега унда мен сезмадим? Бирор марта менга шеър айтганингиз йўқ-ку, Мурод ака?

Мурод: — Жиннивой, ёзган шеърларимнинг ҳаммаси сенга бағишланган-ку?

Мадина: — Анави... севги тўғрисидагилари ҳамми?

Мурод: — Улариям.

Мадина: — Сиз бирор марта у, ... унақа гапни менга айтганингиз йўқ эди-ку?

Мурод: — Сен мендан у сўзларни сўрама! Мана, мен сенга қанақа сўзларни айтаман, эшит: Мадина,

мен сен учун жонимдан кечишим мумкин, аммо сендан кечмайман! Бошимга канака кун тушишидан катъий назар сени, фақат сени дейман!

Мадина: — Мен ҳам онт ичиб айтаманки, охирги нафасимгача сизни дейман, Мурод ака!

Мурод: — Мен ҳам онт ичаман, Мадина!

Мадина: — Онтимизга мана шу жийдалар гувоҳ!

Мурод: — Менинг онтимга осмондаги ой ва юлдузлар гувоҳ!

Улар бир-бирларининг кўзларига термулиб колишади.

Мурод Мадинанинг кўлларидан ушлаб, уни аста багрига босади.

3-қисм

Вокзал. Перрон одамлар билан лик тўла. Янги олинган аскар болаларни армияга жўнатишяпти. Шовкин-сурон.

Офицернинг овози: — Ҳамма вагонларга чиксин!

Одамлар баттар типирчилаб колишади. Ҳамма ўғли билан кучоклашиб хайрлашяпти. «Эҳтиёт бўл!» деб тайинлаган ким, «Бардам бўл, яхши хизмат кил!» деган ким. Кимдир «Ҳеч нимадан кўркма, сенга текканини сол!» деб тайинляяпти. Муродни кузатгани ҳамма қахрамонларимиз келишган. Улар ҳам бир нималарни укдириб ётишибди. Аскарлар вагонларга чиқиб кетишяпти. Мурод Мадина томонга сал энгашиб гапиреди.

Мурод: — Мадина, билиб кўй, бир кун менга хат ёзмасанг, сендан қаттиқ хафа бўламан.

Мадина: — Сиздан бир кун хат келмай қолса, мен нима қилай?

Мурод: — Халтамга 720 та хатжилд солибсан-ку, жиннивой, ҳар куни ёзмай иложим йўқ энди.

Мадина: — Яна бир нарса солганман, уни йўқотиб кўйманг!

Мурод: — Билдим, хиди гуппилаб турибди.

Мадина: — Уларга тайинлаганман, бир нарсани сизга эслатиб туришади улар.

Мурод: — Ҳа, шайтон, у нарсани шусиз ҳам унутмайман, Мадин.

Мадина: — Яхши боринг, ўзингизни эҳтиёт килинг!

Мурод: — Яхши қол, Мадина! Сен ҳам ўзингни эҳтиёт қил!

Поезд бир чинкириб олиб, жойидан силжийди. Мурод вагонга чикиб кетар экан, ҳаммага қўл силкийди.

Мурод: — Яхши қолинглар!

Мадина қўл силкиб қолади. Ҳалима опа, Холида опалар кўзда ёш билан туришибди. Эркақлар эса эркақдай туришибди. Поезд узоқлаб кетади.

* * *

Муроднинг ҳовлиси. Ҳалима опа тўн тикиб ўтирибди. Мадина ҳовлиқиб кириб келади.

Мадина: — Хола, хола, қаердасиз? Мурод акамдан хат келди!

Ҳалима опа шошиб ўрнидан туради.

Ҳалима опа: — Ўқи-чи, қизим, нима деб ёзибди?

Мадина: — Ўтириб олинг, хола, ўқиб бераман.

Улар ўтиришади. Мадина хатни ўқийди.

Мадина: — «Салом Мадина, соғ-саломатмисан? Даданг, аянг, Ҳулқар ҳам яхши юришибдимми? Аям, дадам, бобомлар ҳам соғ-саломат юришибдимми? Ҳаммаларига менинг саломимни етказ! Мен соғ-саломатман. Кайфиятим яхши. Йўлларда ёзиб, турли вокзаллардан жўнатган хатларимни ҳам олдингми? Мана, энди сен хат ёзадиган манзил ҳам аниқ бўлди. Хизмат жойимизга етиб келдик. Мадина, ана энди аканг қарағай танкчи бўладиган бўлди Кейинги хатимда расмимни юбораман. Ҳозирча шу.

Конвертдаги манзилга шу бугунок, хозироқ хат ёз!
Қишлоқдаги ҳамма янгиликларни ёз! Аввал
бизникига ўтиб, хатимни аямга ўқиб беришни унутма!
Салом билан оддий аскар Мурод Усмонов».

Ҳалима опа: — Айланай оддий аскар Усмонов
ўғлимдан.

Ҳалима опа кўзидаги ёшни рўмолининг учи билан
артади.

Ҳалима опа: — Қара, Усмонов аясидан олдин сенга
хат ёзибди-я? Манзилини ёзиб бергин, кизим, сендан
олдин мен хат ёзай.

Мадина кулиб юборади.

Мадина: — Холажон, кечга колдингиз. Бу хатнинг
жавоби ёзилиб, жўнатиб ҳам юборилган. ҳозир
самолётда учиб кетаётгандир.

Ҳалима опа: — Ҳа, шайтон киз, яна чакқонлик
килибсан-да. Шошмай тургин сен.

Мадина кула-кула чикиб кетади.

* * *

Ҳарбий қисм. Аскарлар турникларда тортилиб, ҳар
хил мосламаларда турли машқларни бажариб
туришибди. Навбатчи аскар йигитларнинг олдига
келади.

Навбатчи: — Оддий аскар Усмонов!

Турникда осилиб турган Мурод сакраб тушиб,
унинг ёнига келади.

Мурод: — Мен!

Навбатчи: — Сизга хат бор, қани бир ўйнаб
беринг-чи?

Мурод оғзида бир куйни хиргойи килиб, озгина
ўйнаган бўлади. Навбатчи унга хатни беради ва бошқа
хатларни эгаларига беришда давом этади. Мурод четга
чикиб, тезгина хатни очади. Конвертдан аввал битта
жийда шохчаси чиқади. Мурод уни олиб бир хидлаб,
кўкрак чўнтагига солиб кўяди. Сўнгра хатни ўқишга
тушади.

Мадинанинг овози: — Ассалому алайкум Мурод ака. Соғ-саломат ўз йигитлик бурчингизни аъло даражада бажариб юрибсизми? Хатларингизни олдим. Бугун суратингизни ҳам олдим. Мана, мен ҳам ваъдамга вафо қилиб, доимгидек, ҳар ўнинчи хатимда битта суратимни юбораяпман. Мурод ака, бизлар ҳаммамиз соғ-саломатмиз. Бизлардан хавотир олманг! Ҳар куни аянгизнинг ёнидаман. Ҳалиям бирга кўйлақ тикиб юрибмиз. Қишлоқда янгиликлар кўп. Синфимиздаги Жамиланинг тўйи бўлди. Пастгўзардаги Ҳалим ака эсингиздами, биздан икки йил олдин битирган, ўшанга тегди. Шанба куни «В»даги Насибанинг тўйи бўлади. У шаҳарлик бўлиб кетадиган бўлди. Шаҳардаги бир қариндоши келин қилибди. Ҳозирча шу. Хайр, соғ бўлинг! Мадинангиз.

* * *

Ҳовли. Мадина хат ўқияпти.

Муроднинг овози: — Салом, Мадина! Кайфиятинг яхшими? Даданг, аянг, Хулқар, бизнинг уйдагилар соғ-саломатми? Мадина, мен сени жуда соғиндим, сен-чи? Биламан, сенам соғингансан! ҳечқиси йўқ, озгина сабр қил! ҳадемай дийдорлашамиз.

* * *

Ҳарбий қисм. Мурод бошқараётган танк келиб тўхтади. Мурод танкнинг ичида ўтириб, Мадинадан келган хатни ўқияпти.

Мадинанинг овози: — Мурод ака, кишнинг чилласида ҳам сизга бир нималарни эслатсин, димоғингизни китикласин, деб баҳорда олиб, қуритиб қўйган жийда гулларидадан мактубимга солиб юбораяпман. Мурод ака, сизни жуда соғиндим. Аскарлар хизматни кун санаб ўтказаркан, деб эшитаман. Мен эса вақтни хат санаб ўтказаман. Сиздан яна роппа-роса юзта хат олсам, сиз келасиз,

Мурод ака. Демак, сизнинг хисобингиз бўйича юз кун қолибди.

* * *

Мадиналарнинг ҳовлиси. Холида опа иккита меҳмон аёллар билан ўтирибди. Хулқар уларга чой-пой олиб келиб турибди.

Меҳмон аёл: — Холидаҳон, биз қулчиликка келувдик. Бу киши Муборак опам бўладилар. Жаласойда турадилар. Оилалари қишлоқнинг ўзига тўк, олди оилаларидан. Ўғиллари Аъзамжон марказда дўкон очганлар. У-бу нарса олгани кирганда қизингиз Мадинойни кўриб, ишқи тушиб қолибди.

Муборак опа: — Айланай, Холидаҳон, қизингизни ўғлимга берсангиз бировдан кам бўлмайди, насиб бўлса.

Холида опа: — Майлику-я, аммо улар кўшнимизнинг ўғли Муроджон билан аҳду-паймон килиб кўйишган-да.

Муборак опа: — Қизи борнинг нози бор, дейдилар, бу гапларни бизга рад жавоби бериш учун ўйлаб топаётган бўлманг, ўргилай?

Кўшнининг деворидан бирозгина мўралаб турган Ҳалима опа кўринади.

Холида опа: — Ишонмасангиз, чақирай, ўзидан сўранг!

Хулқар кўлида бир даста хат ва суратларни олиб келиб, меҳмонларнинг олдига ташлайди.

Хулқар: — Мана, Мурод акамнинг опамга ёзган хатлари. (Тап-туп юриб чиқиб кетади)

Дарвозадан ҳеч нарсадан беҳабардек Ҳалима опа кириб келади.

Ҳалима опа: — Мадина, қаердасан, қизим? (Меҳмонларга кўзи тушиб) Э, меҳмонингиз бормиди? Яхшимисизлар? Холида, бўлажак келиним нега бугун мендан хабар олмади.

Ичкаридан Мадина чиқиб келади.

Мадина: – Ассалому алайкум, холажон, эндигина сизларникига чиқаётувдим, юринг, кетдик!

Улар бирга-бирга чиқиб кетишади. Совчиларнинг тарвузлари қўлтиқларидан тушиб, индамайгиина туриб, чиқиб кетишади.

* * *

Устахона. Мухтор ака сандиксоз шогирдларига кўрсатмалар бериб турибди. Устахона ёнига «Дамас» машинаси келиб тўхтади. Ундан Бахтиёр ака тушиб, дўстининг ёнига келади.

Бахтиёр ака: – Ҳорманглар, усталар!

Мухтор ака: – Э, кел, дўстим! Ўтир!

Бахтиёр ака ўтиради. Мухтор ака бир пиёла чой узатади.

Бахтиёр ака: – Мен чой ичгани келганим йўк!

Мухтор ака: – Тинчликми, важоҳатинг бошқача?

Бахтиёр ака: – Мадинага совчи келганидан хабаринг борми?

Мухтор ака: – Шунгамиди? Қиз бор уйга совчи келади-да.

Бахтиёр ака: – И-е, нима деяпсан, жўра? Ниятларимиз нима бўлади?

Мухтор ака: – Ниятимиз ўша-ўша, дўстим, сен хавотир олма! Келган совчиларга нима дейишни Холиданинг ўзи билади. Ҳалиманг ҳам қараб турмас?

Бахтиёр ака ўрнидан туриб, эшикка йўналади.

Бахтиёр ака: – Ўзим ҳам биламан нима қилишни! Бўпти, кейин гаплашармиз!

У чиқиб кетади.

* * *

Муродларнинг уйи. Муроднинг ота-оналари ва бобоси дастурхон атрофида ўтиришибди.

Бахтиёр ака: – Ота, Мадинага кўп совчилар келаяпти. Ҳар хил гап-сўз кўпаймаслиги учун ўзимиз бирор белги қилиб қўйсакмикан?

Ҳалима опа: — Хўп десангиз, балки фотиҳа қилиб кўярмиз?

Шоқир бобо: — Бу ишда шошқалоклик ярамайди. Аввал Муроджон армиядан келсин! Ҳали ўғлинг ўқийман дейди. Нима қиласизлар шошиб? Сизлардан ўтиб, шу жўранг Мадинани бировга бериб юборармиди?

Ҳалима опа: — Бировга бериш нияти йўқкуя, совчилар Мадинани безор қилиб юборапти-да.

Шоқир бобо: — Мадина уззукун сенинг олдингда-ку? Сен безор бўлгандирсан совчилардан?

Ҳалима опа: — Мен ҳам безор бўлдим, очиғи.

Шоқир бобо: — Хуллас, Муроджон армиядан келади, ундан кейин бу ҳақда гаплашамиз. Аллоҳу акбар!

Шоқир бобо фотиҳа қилиб, ўрнидан туриб чиқиб кетади.

* * *

Ҳарбий қисм. Мурод Мадинадан келган хатни ўқияпти.

Мадинанинг овози: — Мурод ака, сиз юборган суратларингизни ва хатларингизни зўр қурол қилиб ишлатаяпман. Хат ва суратларингиз менга келган ёки келмокчи бўлаётган совчиларни қайтараяпти. Мурод ака, суюнчи беринг, жийдаларимиз гуллади. Жийдазоримиз ҳам сизни соғинди, Мурод ака!

Жийдазор. Мадина Муроднинг хатини ўқияпти.

Муроднинг овози:

Кўзларинг тўрт бўлдими, жоним,

Қийнаб юбордими ҳижрон азоби?

Озгина кут, ширинзабоним,

Битай деди айрилиқ боби.

Эрта-индин йўлга чиқарман,

Сўнг абадий бирга бўлармиз.

Қолмагайдир дилларда армон,

Тунларни тонгларга улармиз.

Муродларнинг ҳовлиси. Май. Баҳор. Ойдин тун. Муродларнинг дарвозаси олдига такси келиб тўхтади. Мурод пулини бериб, таксини жўнатиб юборди.

Ухлаб ётган Мадина уйғониб кетади. Туриб, дахлизга чиқади ва бир пиёла сув ичади.

Бу вақтда Мурод бир ўзларининг дарвозасига, бир Мадиаларнинг дарвозасига қарайди. Икки кадам Мадиалар томонга юради. Бўйлаб деворларидан қарайди.

Мадина ҳам шу вақтда секин бориб яна ўрнига кириб ётади.

Мурод шу лаҳзада қайтиб ўз дарвозалари олдига келади ва девордан ошиб тушади. Ит ҳуради. Ширин уйқуда ётган Шоқир бобо уйғониб кетади. Мурод девордан ошиб тушаётганида хураётган итлари уни таниб, думини ликкиллашиб, оёқларига суйкалади. Мурод ҳовлисини кўздан кечиради. Ҳар бир дарахт, тоқларга соғинч билан разм солади. Шоқир бобо томоқ кириб ичкаридан чиқиб келади.

Шоқир бобо: — Ким у ҳовлида юрган?

Мурод: — Мен, ота, Муродман! Келдим!

Шоқир бобо: — Э, Муроджон! Келдингми, болам? Улар кучоклашиб кўришишади.

Шоқир бобо: — Ҳой, Бахтиёр, келин, чикмайсизларми? Муроджон келди!

Бахтиёр ака, кетидан Ҳалима опа чиқиб келишади ва Муродни бағирларига босиб кўришишади. Бахтиёр ака бориб, деворни муштлайди ва бақиради.

Бахтиёр ака: — Ҳой, Мухтор, Холида, чикмайсизларми? Куёвларинг келди!

Мухтор, Холида, Мадина, Ҳулкарлар кириб келишади. Аввал Мухтор ака, сўнг Холида опа, кейин Ҳулкар Мурод билан кўришади. Мурод энг охирида ийманиб турган Мадинага, Мадина эса Муродга тикилиб қолишади...

4-қисм

Муроднинг ҳовлиси. Тонг махали. Кимдир кўй сўяяпти, кимдир жой ҳозирлаяпти. Ким чой ташиган, кимдир нон опкелаяпти. Катталар меҳмонларни кутиб олишаяпти. Меҳмонлар Мурод билан кучоклашиб кўришишаяпти.

Рихсивой ака: — Э-э-э, солдат, кеп қолдингми, укам? Қани, бир кучоклашайлик-чи? (Кучоклашишади.) Қалай, Ургутликларни уялтирмай хизматларни қилиб келдингми?

Кимдир: — Э, Бўлди-е, Рихсивой, бизам кўришайлик! Худди ўзинг хизматни койил қилиб келгандек гапирасан-а?

Рихсивой ака: — Ҳа, нима, армияга бормаган деб тилимни қисмоқчимисан? Бўйинг кичкина деб армияга олишмаган бўлса мен айбдорманми?

Қолганлар ҳам кўришишади. Ҳамма жой-жойига ўтиради. Шокир бобо маракани бошқариб турибди. Мадина ҳам бошқалар қатори елиб-югуриб хизмат қилиб юрибди. Ҳар замон Муродга ўғринча қараб кўяди. Мурод келганлар билан кўришаркан, Мадина томонга тез-тез қараб кўяди.

* * *

Жийдазор. Ўша жийдазор. Яна бир ойдин кеча. Булбуллар сайраб ётибди. Мурод билан Мадина кўл ушлашиб сайр қилиб юришибди. Мурод жийдаларни бирма-бир силаб кўяди.

Мурод: — Эҳ, қандай яхши-я ўзимизнинг жийдаларимиз!

Мадинанинг кўзларида ёш.

Мурод: — Сенга нима бўлди, Мадин, йиғлаяпсанми?

Мадина: — Мен жийдаларимизни соғиниб кетдим, Мурод ака!

Мурод: – Жинни бўлибсан, Мадина. Одам дарахтларни ҳам соғинадими?

Мадина: – Уларнинг хар бири менга канчалар азизлигини билсангиз эди!

Мурод: – Яширмай кўя қол, жийдаларни эмас, мени соғингансан.

Мадина: – Йўқ, сизни нега соғинар эканман?

Мадина бир нечта шохчаларни синдириб олиб, жийда гулларини тўйиб-тўйиб хидлайди. У гулларни кўзларига суртади.

Мадина: – Ростдан, мен жийда гулларини соғинганман, Мурод ака.

Мурод: – Қулоқ сол, Мадина, сенга деб шеър ёздим.

Кел, эй дилдор, чин ёринг келди,

Дилда азалдан боринг келди.

Висолингга хуморинг келди,

Ҳижронингга бедоринг келди.

Соғиндим нур ёккан юзингни,

Соғиндим икки юлдузингни.

Пешвоз чикқин, кўрай ўзингни,

Сенинг меҳрингга зоринг келди.

Ҳижронларни унутгил, жоним,

Қўлларимдан сен тутгил, жоним.

Гумонларни тўзғитгил, жоним,

Ишқда содиқ сардоринг келди.

Неча манзил, довон ошдим,

Васлингни деб елдим, шошдим.

Ортиқ айрилиққа йўқ дошим,

Фирокдан кўп безоринг келди.

Аҳдга вафо қилолдинг, эркам,

Рақибларни қуволдинг, эркам.

Неча ойлар қутолдинг, эркам,

Сендан чин миннатдоринг келди,

Узоқ кутган чин ёринг келди.

Мадина: – Раҳмат. Бу менинг номимдан сизга ёзилган шеър бўлибди-ку, Мурод ака?

Мурод: — Бу шеър иккаламизники, Мадина.

Мадина: — Мана армиядан ҳам келдингиз, энди нима килмоқчисиз, Мурод ака?

Мурод: — Энди шоир бўлишга қасд қилдим, Мадина. Олдингалари хавас экан, энди чиндан шоир бўлишга аҳд қилдим. Ҳали сенга кўрсатаман, тўртга калин дафтарни тўлдириб шеър ёзиб келганман. Тўрт-беш кун кишлоқда тураман-у, Тошкентга кетаман. Жиддий тайёрланиб, бу йил албатта ўқишга кираман. Қарабсанки, тўрт-беш йилда Мурод аканг катта шоир бўлиб турибди-да, Мадина.

Мадина: — Шоир бўлиб кетсангиз, мени унутиб қўймайсизми, Мурод ака?

Мурод: — Жиннимисан, мени ўзи сен шоир қилдинг-ку? Мана шу жийдазоринг шоир қилди-ку? Сизларни унутиб, сизлардан узоқка кетиб бўлар эканми? Тошкентда юрсам ҳам, катта шоир бўлиб кетсам ҳам, билиб қўй, фақат сен учун шеърлар ёзаман. Нима ёзсам сен учун ёзилган бўлади.

Мадина: — Ошириб юбормаяпсизми, шоир ака?

Мурод: — Э, шеърлар нима экан, ҳали кўрасан, сенинг отингга қўшиқлар ёзаман. Уларни энг номдор хофизлар куйлайди, керак бўлса!

Мадина: — Исминим машхур бўлиб кетар экан-да, бўлмаса?

Мурод: — Исминг шунга арзийди, Мадина, сен шунга арзийсан! Эҳ!

Ғаройибмиш муҳаббат дарди,

Хастасини шоир этармиш.

Гунгга тегса, озгина гарди

Хушхон бўлиб куйлаб кетармиш.

* * *

Муродларнинг ҳовлиси. Ҳалима опа билан Мадина тикувчиликлари билан банд. Дарвозадан Мурод шодон кириб келади.

Мурод: – Ассалому алайкум. Аяжон, Мадина, мени табрикланглар, мен энди талабаман!

Ҳалима опа шошиб ўрнидан туради. Кўзи ёшланиб, боласини бағрига босади.

Ҳалима опа (ўғлини кучоклаб, ўпиб): – Табриклайман, болам, ҳамма ниятларингга етгин!

Мадина: – Табриклайман, Мурод ака! Сиз албатта, ўқишга кирасиз демаганмидим?

Мурод: – Сенга раҳмат, Мурод аканг энди шоир бўлди деявер!

Ток кайчилаб юрган Шокир бобо ҳам буларни кўриб, уларга якин келади.

Шокир бобо: – Э, Муроджон кепти-ку?

Ҳалима опа: – Ота, Муроджонни табрикланг, у талаба бўлибди. Энди Тошкентда ўқийди болангиз!

Шокир бобо (Муродни бағрига босиб): – Баракалла, табриклайман, болам!

* * *

Бекатда Бахтиёр ака мижоз кутиб ўтирибди. Рихсивой ака келиб, машинага ўтиради. Орқага ўтирилиб, ҳеч ким йўқлигини кўради.

Рихсивой ака: – Машинанг тўлмаса хайдамайсанми, Бахтиёр?

Бахтиёр ака: – Етти кишининг пулини тўласанг, кетаверамиз.

Рихсивой ака (энсаси қотиб): – Ўғлинг кирибдими ўқишга?

Бахтиёр ака: – Энди-и, келса биламиз-да.

Рихсивой ака: – Ўғлинг келди-ё.

Бахтиёр ака: – Қачон?

Рихсивой ака: – Уйингга кириб кетаётганини узокрокдан кўриб қолдим.

Бахтиёр ака: – Йўғ-е? Туш унда! Бошқасига ўтир!

Рихсивой ака: – И-е, шошма, нега ховликасан? (Машинадан тушиб, эшикни ёпади.) Айтмасам бўлар экан!

Бахтиёр ака машинани буриб, вағиллатиб хайдаб кетади.

Кела туриб, машинани сандиксозлик устахонаси ёнида тўхтаиб, устма-уст сигнал беради. Устахонадан Мухтор чикиб келади.

Мухтор ака: — Ҳа, намунча, тинчликми?

Мухтор ака: — Бўл, тез, машинага чик, куёвинг кепти Тошкентдан!

Мухтор ака: — И-е, шунаками? (Машинага ўтиради)

Бахтиёр ака машинани елдириб кетади.

* * *

Кўча. Рихсивой аканинг хотини Рухсатой келаётиб, дарвозаларидан чиккан Холида опа ва Хулкарларга кўзи тушади.

Рухсатой: — Ассалому алайкум, Холидахон, кўриб туриб кўрмасликка олманг-да, яхшимисиз?

Холида опа: — Нега унака дейсиз? Хаёл билан бўлиб, эътибор килмапман, яхшимисиз? (Кўришишади.)

Хулкар: — Ассалому алайкум, хола.

Рухсатой (Хулкар билан кўришиб): — Хулкаррой хам ката киз бўп қоптику-а? Опасини қачон узатасиз?

Холида опа: — Насиб килган куни, холаси. (Юра туриб) Майли, бўлмаса. Муроджон келган экан.

Улар Муродникига кириб кетишади.

Рухсатой аввал икки-уч кадам юради, аммо кизиқиб, уларнинг ортидан Муродларнинг дарвозасидан ичкарига мўралайди. (Унинг кўзи билан икки қўшнинг суҳбати кўрсатилади.)

Холида опа: — Ҳа, нимага йиғлаяпсиз? И-е, шунгайм йиғлайдими одам?

Рухсатой бу сўзни эшитиб, «Ҳм-м» деб кўйиб, шиппиллаб жўнаб қолади.

Ҳовли.

Холида опа: — Ҳалимахон, Мурожон ўқишга кирибди, хурсанд бўлмайсизми? Кўз ёшингиз нимаси?

Ҳалима опа: — Хурсандчилигимдан-да, дугонажон.

Холида опа: — Табриклайман, дугонажон!

Ҳалима опа ва Холида опалар кучоклашишади.

Мурод салом бериб келади, Холида опа уни ҳам табриклайди.

Машина тўхтагани эшитилади.

Олдин-кейин Бахтиёр ака ва Мухтор акалар кириб келишади.

Улар ҳам Муродни бағрларига босиб, табриклашади.

Рихсивой аканинг уйи. Рихсивой ака чарчаб кўчадан кириб келади. Рухсатой унинг кўлидан нарсаларни олади. Рихсивой ака сўрига ўтиради. Рухсатой дарров «Информбюро»ликни бошлайди

Рухсатой: — Эшитдингизми, Мурод ўқишга киролмапти.

Рихсивой ака: — И-е, шунақа бўлибдими? Сен кимдан эшитдинг?

Рухсатой: — Ўзим кўрдим. Муроднинг аяси изиллаб йиғлаб ётган экан. Холидахон чикиб овутиб ётувди.

Рихсивой ака (тарадудланиб): — Ундай бўлса, бориб бир кўнглини сўраб кўяй!

Рухсатой: — Ўзи шу бўлар-бўлмас шеърларни ёзиб юрган ўғилларининг ўқишга киришига қаттиқ ишонган эдилар-да. Тўрт қатор шеър ёзганнинг ҳаммаси шоир бўлиб кетаверадими? Унақалар Тошкентда қанча?

Рихсивой ака: — Бўлди, ҳадеб минғирлайверма!

Рихсивой ака ховлидан чикиб кетади.

Муродларнинг ҳовлиси. Ҳаммалари дастурхон атрофида ўтиришибди. Рихсивой ака кириб келади.

Рихсивой ака: — Ассалому алайкум, яхши ўтирибсизларми?

Бахтиёр ака: — Келинг, Рихсивой!

Рихсивой ака келиб, дастурхон атрофига ўтиради.
Шокир бобо дуо қилади

Рихсивой ака: — Хафа бўлмай ўтирибсизларми, Бахтиёр?

Бахтиёр ака (хайрон бўлиб): — Нега хафа бўламиз?

Рихсивой ака: — Мурод ўқишга киролмапти-ку? Бу йил бўлмаса, келаси йил кирар, йигит киши бўлса.

Мухтор ака: — Бунақа гапни қаердан топдинг, Муроджон ўқишга кириб келди-ку? Ундан кўра табрикла!

Рихсивой ака: — И-е, шунақа бўптими? Салгина англашилмовчилик ўтибди-да, узр! Табриклайман!

Бахтиёр ака: — Раҳмат, раҳмат!

Шокир бобо: — Худойим ҳаммани ниятига етказсин!

Дастурхонга ош тортилади.

5-қисм

Автобус бекати. Бекатда Мадина Муродни ўқишга кузатаяпти.

Мадина: — Тошкентда чиройли кизлар кўп бўлади, дейишади, Мурод ака.

Мурод: — Кўп. Аммо сендан чиройлиси йўқ. Неча марта айтай бу гапни?

Мадина: — Минг марта. Миллион марта. Токи бегона кизларга караганингизда кўзингизнинг олдида турай.

Мурод: — Шундоғам кўзимдан нари кетмайсан, жинивой. Мен уларга қайрилиб ҳам қарамайман, Мадина.

Мадина: — Тошкентда бир хил кизлар йиғитларни хийла билан илинтириб олишармиш, Мурод ака? Шу гаплар ростмикан?

Мурод: — Бўлса бордир. Аммо мени илинтириб бўлишган. Бошқаси тириклай илинтиролмайдди.

Автобус ҳаракатлана бошлайдди. Сигнал беради.

Мурод: — Бўпти, Мадина, яхши қол!

Мурод жомадонини олиб, автобусга чиқишга шайланади.

Мадина: — Биринчи курсни битириб келаман деб юрманг, орада келиб кетинг!

Мурод: — Бир йил сени кўрмасам мен ҳам чидолмайман, Мадина! Хайр, яхши қол!

Мадина: — Яхши боринг, Мурод ака!

Мурод автобусга чиқади. Автобус кўзғолади. Автобус кўздан йўқолиб кетгунча Мадина унинг ортидан қараб қолади.

* * *

ТошДУнинг филология факультети.
Аудиторияда дарс бўлаяпти.

Профессор Азим Тўраевич: — Мана, ҳурматли талабалар, биз ҳазрат Алишер Навоийнинг «Хамса»га киритилган беш достонини ҳам батафсил ўрганиб чикдик. Бу достонлар халқимизнинг ўлмас меросига айланиб улгурган. Мана шу достонлар асосида семинар машғулоти ўтадим. Муроджон, кимлар қайси мавзуда маърузага тайёрланишини ёзиб қўйганман. Рўйхатни олиб, танаффусда гуруҳингиздагиларни мавзулар билан таништиринг!

Мурод: — Хўп бўлади, домла.

Профессор: — Марҳамат, танаффусга чиқишларингиз мумкин.

Ҳамма ўрндан туриб, танаффусга чиқади.

* * *

ТошДУ ҳовлиси. Талабалар гуруҳ-гуруҳ бўлиб, ўтиб-кайтиб туришибди. Мурод дўстлари билан суҳбатлашаяпти. Муродни профессор чакириб қолади.

Профессор: — Муроджон!

Мурод домлага қарайди, дўстларидан ажраб чиқади.

Мурод: — Лаббай, домла?

Профессор: — Муроджон, мен шеърларингиз билан танишиб чикдим. (Домла юра бошлайди, Мурод унга эргашади.) Яхши. Яна бир бафуржа фикрлашамиз.

Мурод: — Раҳмат, домла!

Домла йўлига кетаверади.

Мурод домланинг эътиборидан хурсанд бўлиб қолади.

* * *

Кўча. Муродларнинг уйи. Қиш. Ташқарида ҳамма ёқ қор. Муродларнинг уйида Ҳалима опа, Мадина, Хулқарлар янги йил дастурхони учун пишириклар тайёрлаш билан овора. Мурод кириб келади. Ҳаммалари кўришишади.

Мурод: — Вуй, Ургутнинг сувуклигини. Тошкент бунчалик совук эмас.

Ҳалима опа: — Яхши келдингми, болам? Намунча озиб кетибсан? Овқат еяпсанми ўзи?

Мурод: — Бир грамм ҳам озганим йўқ, аяжон.

Мадина: — Ростдан озгансиз. Балки сизни тўрт ой кўрмаганимиз учун шундай туюлаётгандир?

Ҳалима опа: — Аммо оппоқ бўлиб, чиройли бўлиб кетибсан. Мадина, тўғри айтаяпманми?

Мадина: — Ўзларига эшиттириб айтиб бекор айтдингиз, ўғлингиз энди «Чиройли бўлиб кетибман», деб бизларни писанд қилмай кўядилар.

Ҳалима опа: — Барибир сендай чиройли қизни Тошкентдан тополмайди, Мадина, хавотир олма!